

STYRDOKUMENT I BOTKYRKA KOMMUN

Biblioteksprogram för Botkyrka kommun 2018-2022

Strategi
Program
Plan
Policy
Riktlinjer
Regler

LÅNGT
IFRÅN LAGOM

BOTKYRKA
KOMMUN

Diarienummer: KS/2016:674
Dokumentet är beslutat av: Kommunfullmäktige
Dokumentet beslutades den: 26 oktober 2017
Dokumentet gäller för: Kultur- och fritidsnämnden, Utbildningsnämnden, Mångkulturellt centrum
Dokumentet gäller till den: 31 december 2022

Dokumentet ersätter: Kunskap och upplevelse: Strategisk biblioteksplan för Botkyrka kommun
(KOF/2003:434)

Dokumentansvarig är: Kultur- och fritidsnämnden

För revidering av dokumentet ansvarar: Kultur- och fritidsnämnden

För uppföljning av dokumentet ansvarar: Kultur- och fritidsnämnden, Utbildningsnämnden, Mångkulturellt centrum styrelse

Relaterade dokument: Bibliotekslag (SFS 2013:801), Strategi Kreativa Botkyrka (KS/2014:188), Strategi för ett jämlikt Botkyrka (KS/2014:612), Värdegrund (KS/2016:59),

Biblioteksprogram för Botkyrka kommun 2018-2022

- Ett bibliotekskort har man för livet, sa en ung Botkyrkabo som medverkade i arbetet med att formulera det här biblioteksprogrammet. Och så är det, biblioteket kan användas i olika livsfaser och på olika sätt.

I Biblioteksprogram för Botkyrka kommun synliggörs hur biblioteken möjliggör kunskap, läsutveckling och läslust, kulturskapande och -deltagande för människor i alla olika livsskeden. Från de små barnen, där folkbiblioteket bidrar till språkutveckling på öppna förskolan, till skoleleven som får stöd i att utveckla läs- och informationsfärdigheter i skolbiblioteket, den studerande som tar del av specialsamlingarna om migration på Mångkulturellt centrum's bibliotek, den vuxna som deltar i språkcaféer eller datorhandledning på folkbiblioteket, pensionären som får böcker skickade hem till sig.

För att kunna vara den kraft för ett hållbart samhälle som biblioteken kan och ska vara, behöver de samverka sinsemellan. Folkbibliotek, skolbibliotek och specialbibliotek, alla har sin roll att fylla i en gemensam helhet för Botkyrka. I Biblioteksprogrammet för Botkyrka kommun fastställs riktningen för de olika bibliotekstyperna i det arbetet.

Mänskliga rättigheter en bas för verksamheten

Jämlikhet är utgångspunkten för bibliotekens arbete i Botkyrka. Jämlikhet utgår från alla människors lika värde, rättigheter och skyldigheter. Alla har grundläggande rättigheter, men olika stort behov av samhällets insatser. Barn har genom Barnkonventionen och dess grundläggande principer om alla barns rättigheter och lika värde en särskilt viktig ställning.

FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna fastställer varje människas lika värde utan åtskillnad av något slag, såsom på grund av ras, hudfärg, kön, språk, religion, politisk eller annan uppfattning, nationellt eller socialt ursprung, egendom, börd eller ställning i övrigt. Var och en har rätt till liv, frihet och personlig säkerhet. Till förklaringen ansluts ett antal rättigheter där demokrati och yttrandefrihet utgör två.

Alla individer och grupper har inte samma tillgång till offentliga rum, samtal och möjlighet att yttra sig. I bibliotekens uppdrag ligger att utjämna de möjlighetsskillnaderna.

Det finns fall där olika mänskliga rättigheter står i konflikt med varandra. När värden som yttrandefrihet, frihet från diskriminering, rätt till liv och säkerhet står emot varandra, till exempel i bibliotekets programverksamhet eller medie-urval, är frihet från diskriminering, rätt till liv, frihet och personlig säkerhet överordnade värden.

Interkulturella och normkritiska förhållningssätt

En central utgångspunkt i biblioteksverksamheten är flerspråkighet. Det är en styrka att äga flera språk och en majoritet av invånarna i kommunen har den styrkan.

Biblioteksverksamheten ska verka för möten och utbyten mellan och inom olika språk och kulturer. Den ska vara tillgänglig för alla. Verksamheten ska stärka individens möjligheter att uttrycka och utveckla olika delar av den egna identiteten.

Ett interkulturellt förhållningssätt synliggör och förändrar ojämlika villkor och maktförhållanden, samt möjliggör att grupper och individer möts och samarbetar över etniska, religiösa och sociala gränser. Grundläggande är att uppmärksamma och motverka diskriminering och segregationens negativa effekter. I detta ingår också att synliggöra och utmana normer som kan verka begränsande i människors liv.

Medborgarens fokus och invånaren som medaktör

Biblioteksverksamheten speglar inte bara utan formas även aktivt av Botkyrkas invånare. Utgångspunkten är att människor vill och har rätt att vara aktiva och medskapande. Utifrån det uppmuntras invånare och besökare att på olika sätt vara medaktörer i biblioteksverksamheten.

Med stöd i kommunens ledord öppen, ansvarstagande, modig och energisk in- tar biblioteksverksamheten medborgarens fokus. Bibliotekspersonalen kännetecknas av mångfald när det gäller bakgrund, kompetens och språkkunskaper.

Folkbibliotek

Vision

Folkbiblioteken i Botkyrka, Bibliotek Botkyrka, är en motor i arbetet med lokal demokratiutveckling, mänskliga rättigheter och interkulturalitet i Botkyrka. Biblioteksverksamheten ska verka för ett långsiktigt hållbart samhälle genom att bidra till att minska ojämlikhet och möjlighetsskillnader.

Biblioteken skapar interkulturella möten, bidrar till höjd kunskapsnivå och verkar för ökad folkhälsa.

Lokal utformning

Biblioteken är genom låga trösklar, en bredd av tjänster och aktiviteter och centrurnära lokaler tillgängliga för alla. Biblioteken är placerade på platser där människor rör sig i sin vardag i anslutning till exempelvis annan service och handel. Det ger människor goda förutsättningar att ta del av bibliotekens utbud.

Biblioteksverksamheten formas av sin lokala kontext. På så sätt är inget bibliotek det andra helt likt, varje bibliotek är det bästa möjliga för sitt respektive lokalsamhälle. Samtidigt är bibliotekets verksamhet inte låst till biblioteket som lokal.

Samverkan

För att lyckas med sitt uppdrag och vara angelägna för alla Botkyrkas invånare ska folkbiblioteken samarbeta med andra kommunala verksamheter inom bland annat utbildningsförvaltningen, arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden och vård- och omsorgsnämnden, men också med regional verksamhet såsom barnavårdscentraler och logopeder. Uppdraget kräver också tät samverkan i lokala nätverk, med föreningsliv, funktionshinderrörelsen, studieförbund och med Botkyrkas många kreativa aktörer. Samverkan behöver också ske med andra bibliotek inom och utanför kommunen.

Prioriterade utvecklingsområden

Folkbibliotekens prioriterade utvecklingsområden för perioden struktureras utifrån fyra huvuduppgifter, som benämns egenmakt, delaktighet, upplevelser och innovationer. Under varje huvuduppgift definieras insatser och utvecklingsområden för Bibliotek Botkyrka.

Biblioteket möjliggör egenmakt

Invånarens utvecklade läsfärdigheter är en förutsättning för att ha makt över sina egna livsval. Kopplingen till att ha ett arbete och i förlängningen förbättrad folkhälsa blir tydlig. I ett livsperspektiv påverkar läslust och -färdigheter

folkhälsan. Läsfärdigheter är viktiga för att kunna påverka och styra sitt liv. Lusten och drivet till ett livslångt lärande är viktig.

Bibliotekets förhållningssätt innebär att ta ett positivt avstamp i människors egna resurser, erfarenheter och förmågor.

Bibliotek Botkyrka prioriterar under perioden att genomföra insatser och att utveckla arbetssätt vad gäller:

- Barns språk- och läsutveckling.
- Språkutvecklande arbete gentemot personer som bott en kort tid i Sverige.
- Arbete med korttidsutbildade vuxna, med avseende på identitet, självkänsla, delaktighet, läs- och skrivfärdigheter.
- Digital delaktighet för vuxna som behöver öka sin digitala kompetens.
- Att verka för positiva normer och attityder till läsning.

Särskilt prioriterade grupper: Barn i förskoleåldern och yngre, korttidsutbildade vuxna, nyanlända Botkyrkabor och ungdomar.

Biblioteket möjliggör delaktighet

Viktigt i ett socialt hållbart samhälle är invånarens möjlighet till delaktighet och inflytande i samhället. Det gäller även möjligheten till påverkan i de kommunala verksamheterna, som till exempel biblioteken.

Biblioteken är interkulturella mötesplatser som har förutsättningar att öka sammanhållningen och hemkänslan. De utgör samtidigt en arena för det fria ordet och bidrar till människors möjlighet att göra sina röster hörda.

Samarbete med civilsamhället och övrig kommunal verksamhet i Botkyrka är en förutsättning för att folkbiblioteken ska lyckas med sina uppdrag.

Bibliotek Botkyrka prioriterar under perioden att genomföra insatser och att utveckla arbetssätt vad gäller:

- Medier och arrangemang på många språk, på svenska och andra språk som finns representerade i kommunen samt nationella minoritetsspråk, för att stärka Botkyrkabornas identitet och samhörighet med andra.
- Biblioteksrummet som en plats för yttrandefrihet, där arrangemang kring aktuella frågor på lokal, nationell och internationell nivå äger rum i dialog mellan invånarna.
- Metoder för dialog och inflytande i bibliotekets verksamhet för invånarna.
- Tillgänglighet för alla till bibliotekens verksamheter och lokaler.
- Normkritiska och interkulturella förhållningssätt hos personalen.

Särskilt prioriterade grupper: Personer med funktionsnedsättning och ungdomar.

Biblioteket möjliggör upplevelser

Att uppleva litteratur i bred bemärkelse, kanske tillsammans med andra, kan för en äldre person innebära bibehållen livskvalitet. Samtidigt har upplevelsen av berättande och språk hos ett litet barn visat sig vara viktig för att barnet senare ska bli en god läsare. Vilket i sin tur ökar möjligheterna till att barnet med tiden tar del av litteratur, studier och samhälle.

Oavsett funktionsuppsättning har alla människor rätt till upplevelser av litteratur och berättande.

Bibliotek Botkyrka prioriterar under perioden att genomföra insatser och att utveckla arbetssätt vad gäller:

- Boken kommer och uppsökande verksamhet för äldre.
- Uppsökande arbete gentemot små barn och deras familjer.
- Uppsökande arbete gentemot barn och unga med funktionsnedsättning.
- Biblioteksrum som skapar oväntade möten.

Särskilt prioriterade grupper: Äldre, barn i förskoleåldern och yngre, samt unga med funktionsnedsättning.

Biblioteket möjliggör innovationer

Kreativitet och eget skapande är viktigt inte bara för utvecklingen av näringsliv och samhälle, utan också för individens känsla av mening och tillhörighet.

Bibliotek Botkyrka prioriterar under perioden att genomföra insatser och att utveckla arbetssätt vad gäller:

- Samarbeten med Botkyrkas kreativa aktörer och andra organisationer och individer som kan bidra till människors möjlighet att skapa inom ett vidgat textbegrepp. Fokus är att skapa tillsammans och att dela med sig av kunskap, innehåll och erfarenheter till andra.
- Möjliggöra initiativ från lokalsamhället genom att uppmuntra, stimulera och ta tillvara nya idéer samt bidra till att kommunens stöd och bidrag är kända.

Särskilt prioriterade grupper: Barn och ungdomar.

Bibliotek i grund- och gymnasieskolan

Avsnittet avser de grund- och gymnasieskolor där kommunen är huvudman.

Vision

Alla elever i Botkyrkas skolor ska ha tillgång till skolbibliotek. Skolbibliotekets syfte är att bidra till ökad kvalitet i skolornas pedagogiska verksamhet samt till ökat lärande och läsande hos våra elever. Ambitionen är att följa utvecklingen genom det systematiska kvalitetsarbetet.

Prioriterade utvecklingsområden

Demokrati och digitalisering

Skolbiblioteken ska bidra till det demokratiska medborgarskapet, till mer likvärdiga studiemöjligheter för alla elever, att stärka elevens digitala kompetenser med fokus på informationsfärdigheter samt elevernas läs- och kommunikationsförmåga i en vidgad textvärld.

Likvärdighet och läslust

Skolbiblioteken ska ha ambitionen att ge alla elever i Botkyrka, så likvärdiga förutsättningar som möjligt och främjar och stödjer därför läslust och läsning på sätt som forskning visat är framgångsrika.

Samordning och samverkan

Skolbiblioteken i Botkyrka ska vara en tydlig del av skolans pedagogiska verksamhet och bidra till ökad måluppfyllelse. Personer med ansvar för skolbiblioteket samverkar med varandra och med övrig pedagogisk personal i skolan. Skolbiblioteken samverkar också med folkbiblioteken.

Grundskole- och gymnasiebiblioteken prioriterar under perioden att genomföra insatser och att utveckla arbetssätt vad gäller:

- elevers förmåga till källkritik, förmåga att navigera i informationsflödet och digitala identitet
- skolbiblioteket som ett viktigt nav för kunskap och läslust
- utveckla det systematiska kvalitetsarbetet
- stödja personalens kompetensutveckling
- utveckla samverkansformer.

Biblioteket vid Mångkulturellt centrum

Vision

Mångkulturellt centrum (MKC) uppdrag är att verka för ett samhälle där mångfalden speglas i den nationella självbilden och där migration får en självklar plats i det svenska kulturarvet.

MKC:s bibliotek bidrar till centrets uppdrag genom att samla kunskap, livsberättelser och dokumentation om migrationen till Sverige.

MKC:s bibliotek har en unik ställning bland bibliotek i Sverige som specialbibliotek inom ämnesområdena mångkultur, mångfald, interkulturalitet, rasism, etnisk diskriminering, migration och urbana livsvillkor. Därigenom är biblioteket en viktig kunskapsresurs för både forskning och en bred allmänhet såväl lokalt som nationellt.

Biblioteket är också en öppen och välkomnande mötesplats, där medborgarna erbjuds möjlighet att reflektera kring mångfaldens kulturhistoria i Botkyrka kommun.

Mångkulturellt centrum samverkar med kommunens samlade biblioteksverksamheter kring centrets kunskapsfrågor samt de i biblioteksprogrammet utpekade utvecklingsområdena.

Prioriterade utvecklingsområden för biblioteket definieras, utifrån biblioteksprogrammets inriktning, i de verksamhetsplaner som Mångkulturellt centrum styrelse beslutar om.